Lieta Nr.C10070016
Lietvedības Nr.C 0700-16/05

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
2016.gada 20.jūnijā, Bauskā

Bauskas rajona tiesa
tiesnese I.Tikuma, izskatījusi rakstveida procesā Bauskā civillietu **/pers. A/** maza apmēra prasībā pret **/pers. B/** par uzturlīdzekļu piedziņu,

k o n s t a t ē j a:

2016.gada 14.aprīlī tiesā saņemta /pers. A/ (turpmāk – Prasītāja) maza apmēra prasība par uzturlīdzekļu piedziņu pret /pers. B/ (turpmāk – Atbildētājs) meitas /pers. C/, dzimusi /datums/, uzturam.

Prasītāja norāda, ka meita atrodas Prasītājas ikdienas aizgādībā. No 2015.gada oktobra Atbildētājs labprātīgi nemaksā uzturlīdzekļus meitas uzturam, negādā apģērbu. Meitas uzturam mēnesī nepieciešami 60 *euro* pārtikai, 30 *euro* apģērbiem un apaviem, 10 *euro* higiēnas precēm, 30 *euro* medikamentiem, 50 *euro* komunālo maksājumu izdevumu daļas segšanai, 20 *euro* kabatas naudai, vispārējai attīstībai, izklaidei, attīstošām rotaļlietām, 50 *euro* ēdināšanas pakalpojumiem izglītības iestādē. Prasītāja pelna mēnesī vidēji 340 *euro*. Prasītāja studē augstskolā.

Prasītāja lūdz piedzīt uzturlīdzekļus meitas uzturam no Atbildētāja 120 *euro* mēnesī, nosakot sprieduma nekavējošu izpildi.

Prasītāja nelūdz uzklausīšanu tiesas sēdē.

Civilprocesa likuma (turpmāk – CPL) 56.panta piektā daļa nosaka, ka *tiesas dokumentus fiziskai personai piegādā pēc tās deklarētās dzīvesvietas adreses, bet gadījumos, kad deklarācijā norādīta papildu adrese, - pēc papildu adreses, ja vien fiziskā persona tiesai nav norādījusi savu adresi, pēc kuras veicama saziņa ar tiesu. Fiziskajai personai ir pienākums būt sasniedzamai tās deklarētajā dzīvesvietas adresē, deklarācijā norādītajā papildu adresē vai šīs personas norādītajā adresē saziņai ar tiesu.*

Atbildētājam par lietas ierosināšanu paziņots uz deklarētās dzīves vietas adresi, izskaidrojot procesuālās tiesības un pienākumus (lietas 48.lapa). Atbildētājs nav iesniedzis rakstveida paskaidrojumu par prasību, nav lūdzis uzklausīšanu tiesas sēdē.

Atbilstoši CPL 250.^{25}pantam lieta tiek skatīta rakstveida procesā un par lietas izskatīšanas datumu rakstveida procesā pusēm paziņots. Atbildētājam paziņojums nosūtīts uz deklarētās dzīves vietas adresi, kur viņam ir pienākums būt sasniedzamam (lietas 55.lapa). Tiesa atzīst, ka par procesu ir paziņots. Citu adresi saziņai ar tiesu Atbildētājs nav ziņojis. Tiesai ir pamats atzīt, ka Atbildētājs nevēlas izmantot savas tiesības. Ievērojot minēto un apstākli, ka paskaidrojuma neiesniegšana nav šķērslis lietas izskatīšanai, tiesa atzīst, ka lietu iespējams izskatīt rakstveida procesā noteiktajā datumā. Puses nav pieteikušas noraidījumu tiesnesei.

Prasītāja iesniegusi paskaidrojumus, Norāda, ka atbildētājs ir spējīgs maksāt uzturlīdzekļus 120 *euro* mēnesī, jo ir darba spējīgs, un zina, ka viņam ir nodrošināts darbs (lietas 58.lapa).

Pārbaudījusi un novērtējusi rakstveida pierādījumus, tiesa atzīst, ka prasība apmierināma.

Lietā pierādīts, ka Prasītāja un Atbildētājs ir vecāki nepilngadīgam bērnam /pers. C/, dzimusi /datums/(lietas 13.lapa).

Civillikuma (turpmāk – CL) 177.pants paredz, ka līdz pilngadības sasniegšanai [219.p.] bērns ir vecāku aizgādībā.

CL 178.pants paredz, *ja vecāki dzīvo šķirti, vecāku kopīga aizgādība turpinās. Bērna aprūpi un uzraudzību īsteno tas no vecākiem, pie kura bērns dzīvo.*

Lietā nav strīda, ka Prasītāja īsteno bērna aprūpi un uzraudzību. Bērnam ir kopīga dzīves vieta ar Prasītāju, ko apliecina izziņa par deklarēto dzīves vietu (lietas 15., 16.lapa), un Prasītāja saņem ģimenes valsts pabalstu (lietas 18.lapa).

CL 179.panta pirmā un otrā daļa nosaka, ka *vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Strīdus par uzturlīdzekļiem bērnam izšķir tiesa. Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem.* Panta piektā daļa paredz, ka *minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram no vecākiem neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērna vecumu.*

Ministru kabineta 2013.gada 15.janvāra noteikumi Nr.37 "Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam", kuri izdoti saskaņā ar CL 179.panta piekto daļu, nosaka, ka katra vecāka pienākums ir katru mēnesi nodrošināt saviem bērniem minimālos uzturlīdzekļus- katram bērnam no viņa piedzimšanas līdz 7 gadu vecuma sasniegšanai- 25% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas, no 7 gadu vecuma sasniegšanas līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai - 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2015.gada 24.novembra noteikumiem Nr.656, minimālā mēneša darba alga no 2016.gada 1.janvāra valstī ir noteikta 370 *euro*.

Līdz ar to minimālais uzturlīdzekļu apmērs, kas jānodrošina katram no vecākiem bērnam no viņa piedzimšanas līdz 7 gadu vecuma sasniegšanai ir 92,50 *euro* mēnesī.

Prasītāja lūgusi piedzīt uzturlīdzekļus 120 *euro* mēnesī, kas pārsniedz Ministru kabineta noteikto minimālo bērna uzturlīdzekļu apmēru.

CPL 93.panta pirmā daļa paredz, ka *katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.*

CPL 97.panta pirmā daļa nosaka, ka *tiesa novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem.*

Uzturlīdzekļu apmērs ir samērojams ar bērna vajadzībām, vecāku spējām bērnu uzturēt un vecāku mantisko stāvokli.

Nosakot bērna uzturēšanai piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru, kas pārsniedz Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru, vērā

ņemams abu vecāku mantiskais stāvoklis, vecāku spējas uzturēt bērnu, bērna vajadzības.

Prasītāja aprēķinājusi, ka ik mēnesi bērna aprūpei nepieciešami 250 *euro*.

Norādīts, ka mēnesī nepieciešami 60 *euro* pārtikai, 30 *euro* apģērbiem un apaviem, 10 *euro* higiēnas precēm, 30 *euro* medikamentiem, 50 *euro* komunālo maksājumu izdevumu daļas segšanai, 20 *euro* kabatas naudai, vispārējai attīstībai, izklaidei, attīstošām rotaļlietām, 50 *euro* ēdināšanas pakalpojumiem izglītības iestādē.

Prasītāja iesniegusi pierādījumus, ka pušu meita apmeklē pirmsskolas izglītības iestādi (lietas 17.lapa). Prasītājas iesniegtie čeki pierāda, ka par janvāri samaksāti par ēdināšanu 20 *euro*, par februāri 52 *euro*, 12 *euro* (lietas 28.-29., 39., 41.lapa). Prasītājas iesniegtais maksājuma čeks pierāda, ka par meitas nodarbībām janvārī samaksāti 15 *euro* (lietas 19.lapa). Prasītājas iesniegtie čeki pierāda, ka Prasītāja rūpējas par bērna veselību, iegādājas vitamīnus, medikamentus (lietas 22., 24.lapa). Prasītāja arī iesniegusi čekus par higiēnas, kancelejas preču, pārtikas un apģērbu iegādi (lietas 20.-21., 23., 25., 26.lapa). Prasītāja iesniegusi maksājumu dokumentus par komunālo maksājumu veikšanu, janvārī par īri maksāti 38,15 *euro* (lietas 27.lapa), par elektrību 11,86 *euro* (lietas 30.lapa), par ūdeni 13,14 *euro* (lietas 32.lapa), par siltumu 85,64 *euro* (lietas 33.lapa), februārī par īri maksāti 38,15 *euro* (lietas 43.lapa), par elektrību 8,25 *euro* (lietas 44.lapa), par ūdeni 13,14 *euro* (lietas 42.lapa), par siltumu 59,50 *euro* (lietas 40.lapa).

Augstākās tiesas Senāta Civillietu departaments 2011.gada 18.maija spriedumā lietā Nr. 863/2011 atzina, ka tiesa var atbrīvot lietas dalībniekus no pierādījumu iesniegšanas, ja tā atzīst par vispārzināmu, ka bērnam uzturēšanas izdevumos iekļaujami izdevumi par ēdienu, apģērbu, mājokli, higiēnas piederumiem u.t.t.. Tā kā šīm empīriskām patiesībām (uz pieredzi pamatotām patiesībām) nav faktisku apstākļu nozīmes, bet tās ir tikai secinājumi un loģiski slēdzieni no zināmiem faktiem, tad tās pusēm nav jāpierāda, bet pati tiesa izlieto empīriskās patiesības kā loģiska slēdziena locekļus *(sal. Bukovskis V. Civilprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933., 333.–336.lpp.)*

Viens no civilprocesā nostiprinātajiem pamatprincipiem ir dispozivitātes princips, proti, tā ir pušu brīva rīcība ar savām subjektīvajām tiesībām un to aizsardzības

procesuālajiem līdzekļiem. Tas nozīmē, ka puses procesuālajām darbībām nav pienākuma rakstura. Procesuālo tiesību izmantošana ir atkarīga no puses ieskatiem.

Atbildētājam, ja tas iebilst pret uzturlīdzekļu apmēru, ir jāpierāda pieprasītās summas nesamērīgums ar viņa mantas stāvokli, spējām piedalīties bērna uzturēšanā, vai nesamērīgums ar bērna vajadzībām.

Atbildētājam tiesa ir nodrošinājusi iespēju izmantot procesuālās tiesības, taču Atbildētājs to nav darījis, nav sniedzis paskaidrojumus, nav izteicis lietā nekādus iebildumus, nav sniedzis pierādījumus.

Tiesa atzīst, ka bērna pilnvērtīgai attīstībai jānodrošina gan tādas vispārzināmas lietas, kā ēdiens, apģērbs, mājoklis, higiēnas preces, medikamenti, tā arī jānodrošina bērna vispārēja attīstība.

Novērtējot Prasītājas sagatavoto aprēķinu, iesniegtos pierādījumus par izdevumiem bērna aprūpei, ņemot vērā, ka Atbildētājs nav apstrīdējis Prasītājas sagatavoto aprēķinu, nav iebildis pret izdevumiem bērnam, ņemot vērā, ka nav iespējams pilnīgi precīzi aprēķināt un noteikt ik mēnesi bērna aprūpei nepieciešamo izdevumu apmēru, jo tas mainās atkarībā no dažādiem apstākļiem, tiesa atzīst, ka Prasītājas norādītā summa varētu būt nepieciešama bērna pilnvērtīgas aprūpes nodrošināšanai, tā nav pārāk liela un nesamērīga.

Novērtējot lietā iegūtos pierādījumus par pušu mantisko stāvokli, spējām bērnu uzturēt, tiesa atzīst sekojošo.

Prasītāja strādā algotu darbu, saskaņā ar darba devēja vidējā darba alga pēc nodokļu nomaksas 397,40 *euro* (lietas 14.lapa).

Prasītāja saņem ģimenes valsts pabalstu 11,38 *euro* (lietas 18.lapa).

Nav konstatēts, ka Prasītājai pieder nekustami īpašumi, transports.

Prasītājas iesniegtie maksājumu dokumenti pierāda, ka Prasītāja mācās augstskolā, mēneša maksa 105,29 *euro* (lietas 31., 38.lapa). Tādejādi, Prasītāja, iegūstot izglītību, varēs pretendēt uz labāk apmaksātu darbu.

No Valsts ieņēmumu dienesta 2016.gada 18.maija izziņas redzams, ka Atbildētājam laika periodā no 2015.gada 12.maija līdz 2016.gada 3.februārim bruto ienākumi sastāda 3630,27 *euro*. Norādīts, ka Atbildētājs 2014.gada 12.martā reģistrēts kā saimnieciskās darbības veicējs. Sakarā ar to, ka Atbildētājs nesniedz mikrouzņēmuma nodokļa deklarācijas un izvairās no nodokļu maksāšanas, 11.03.2015. VID apturējis saimniecisko darbību (lietas 57.lapa).

Atbildētājs nav iebildis pret prasību, ka nespētu nodrošināt savas meitas uzturam pieprasīto uzturlīdzekļu apmēru sava mantiskā stāvokļa dēļ vai ierobežotu spēju dēļ. Tiesai nav ziņu, nav pierādījumu, ka Atbildētājam būtu jāuztur vēl kāds bērns. Tiesa atzīst, ka Valsts ieņēmumu dienesta sniegtā izziņa pierāda, ka Atbildētājs reģistrēts kā saimnieciskās darbības veicējs, saimnieciskā darbība apturēta sakarā ar pienākumu nepildīšanu, līdz ar ko tiesa atzīst, ka Atbildētājs ir darbspējīgs, spēj gūt ienākumus, lai nodrošinātu uzturu savam bērnam. Lietā nav ziņu un pierādījumu, ka Atbildētājam būtu piešķirts maznodrošinātas personas statuss, ka Atbildētājs būtu atzīts par invalīdu, vai pastāvētu kādi citi īpaši apstākļi, kas liecinātu par Atbildētāja ierobežotām spējām gūt ienākumus ar savu darbu, piedalīties sava bērna uzturēšanā.

Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 28.februāra spriedumā lietā Nr.SKC-1495 atzīst, ka 2013.gada 1.janvārī stājās spēkā grozījumi Civillikuma 179.panta pirmajā daļā, kurā piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru noteikšanai līdztekus kritērijam- mantiskais stāvoklis, noteikts papildus kritērijs- spēja uzturēt. Šāda regulējuma mērķis ir veicināt darbspējīgu personu censties gūt ienākumus no darba, lai uzlabotu savu mantisko stāvokli un varētu dot lielāku pienesumu bērna uzturēšanā. Minētais arī atbilst 1989.gada 20.novembra ANO konvencijas par bērnu tiesībām, kuras

dalībvalsts ir arī Latvijas Republika, 27.pantā noteiktajam, ka uz vecākiem vai citām personām, kas audzina bērnus, gulstas galvenā atbildība par bērna attīstībai nepieciešamo dzīves apstākļu nodrošināšanu savu spēju un finansiālo iespēju robežās.

Augstākās tiesas Senāts vēl pirms minētajiem grozījumiem likumā 2012.gada 28.septembra spriedumā lietā Nr. SKC-1024 atzinis, ka Ministru kabineta noteikumos „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" noteiktais minimālais slieksnis piedzenams tikai tad, ja atbildētājam ir īpaši apstākļi, piemēram darba nespēja, kad viņš objektīvi nevar sniegt līdzekļus vispār vai var tos sniegt nepietiekošā apmērā. Šāda atziņa izteikta arī Senāta 2012.gada 25.oktobra spriedumā lietā Nr.SKC-1391.

Tātad, ienākumu negūšana, ja nepastāv īpaši apstākļi, kā invaliditāte vai slimība, nav pamats atbrīvot vecāku no likumā noteikta pienākuma uzturēt savu bērnu, samērā ar bērna vajadzībām.

Tiesa atzīst, ka prasība ir apmierināma pilnībā, jo Prasītājas pieprasītā uzturlīdzekļu summa ir samērīga ar bērna vajadzībām, abu vecāku mantisko stāvokli, spējām piedalīties sava bērna uzturēšanā. Tiesa atzīst, ka bērna interesēs nosakāms, ka uzturlīdzekļu apmērs nevar būt mazāks par Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru.

Tiesa atzīst, ka uzturlīdzekļi piedzenami no prasības iesniegšanas dienas, jo ar prasības celšanas dienu Prasītāja uzsāk īstenot savu aizskarto interešu aizsardzību tiesā. Minētais atbilst bērna interesēm un tiesu praksei (sk. Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 27.janvāra spriedums lietā Nr.SKC-254). Tiesā nav sniegti pierādījumi par maksājumu veikšanu pēc prasības celšanas. Tiesa atzīst, ka uzturlīdzekļi piedzenami līdz bērna pilngadībai, kā to lūgusi Prasītāja.

Apmierinot prasību par uzturlīdzekļu piedziņu, atzīstams, ka spēku zaudē Bauskas rajona tiesas 2016.gada 9.maija lēmums par pagaidu uzturlīdzekļu piedziņu (lietas 49.-51.lapa).

CPL 205.panta pirmās daļas 1.punkts paredz, ka *pēc lietas dalībnieka lūguma tiesa spriedumā var noteikt, ka pilnīgi vai noteiktā daļā nekavējoties izpildāmi spriedumi- par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam vai vecākam.*

Prasītāja izteikusi lūgumu noteikt sprieduma nekavējošu izpildi. Tiesa uzskata, ka lūgums ir pamatots un ir nosakāms, ka spriedums daļā par uzturlīdzekļu piedziņu bērna uzturam izpildāms nekavējoties, jo bērnam ir nekavējoties nepieciešams materiāls atbalsts no tēva puses un bērna intereses ir prioritāras.

CPL 33.pants nosaka, ka *tiesas izdevumi ir valsts nodeva, kancelejas nodeva, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi.* CPL 39.panta pirmās daļas 5.punkts nosaka, ka *ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ir ar tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu, izsniegšanu un tulkošanu saistītie izdevumi.*

Saskaņā ar CPL 35.panta pirmās daļas 3.punktu *prasības summa prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu ir maksājumu kopsumma par vienu gadu.*

Maksājumu kopsumma par vienu gadu ir 1440 *euro*. Valsts nodeva ir 216 *euro* (CPL 34.panta pirmās daļas pirmā punkta „a" apakšpunkts- 15% no 1440 *euro*).

Saskaņā ar CPL 43.panta pirmās daļas 3.punktu Prasītāja ir atbrīvota no tiesas izdevumu samaksas prasībā par uzturlīdzekļu piedziņu. CPL 42.panta pirmā daļa paredz, ka *tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos*.

Tiesa atzīst, ka no Atbildētāja par labu valstij piedzenami tiesas izdevumi- valsts nodeva par prasību par uzturlīdzekļu piedziņu 216 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par prasības pieteikuma noraksta un paziņojumu nosūtīšanu pusēm 9,92 *euro.*

Pamatojoties uz CPL 34., 35., 42., 56., 56.[1], 74., 93., 189., 193., 199., 204.[1], 205., 250.[25]pantu, tiesa

n o s p r i e d a :

Prasību apmierināt pilnībā.

Piedzīt no **/pers. B/ (/pers. B/),** personas kods /personas kods/, par labu **/pers. A/**, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus sākot no 2016.gada 14.aprīļa meitas /pers. C/, dzimusi /datums/, personas kods /personas kods/, uzturam **120 *euro*** (viens simts divdesmit eiro) mēnesī, bet ne mazāk kā 25% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās darba algas mēnesī līdz bērna 7 gadu vecumam, bet no bērna 7 gadu vecuma ne mazāk kā 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas mēnesī, līdz bērna pilngadībai.

Noteikt, ka spriedums daļā par uzturlīdzekļu piedziņu izpildāms nekavējoties.

Atzīt par spēku zaudējušu Bauskas rajona tiesas 2016.gada 9.maija lēmumu par pagaidu uzturlīdzekļu piedziņu no /pers.B//pers.A/ labā.

Piedzīt no **/pers. B/ (/pers. B/),** personas kods /personas kods/, par labu valstij tiesas izdevumus- valsts nodevu 216 *euro* (divi simti sešpadsmit eiro), ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 9,92 *euro* (deviņi eiro 92 centi). Noteikt atbildētājam termiņu sprieduma par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Valsts nodeva iemaksājama: saņēmējs: Valsts kase; Nr.90000050138; Konta Nr.LV55TREL1060190911200; BIC kods TRELLV22; Valsts nodeva, norādot maksājuma mērķī ziņas lietas identificēšanai, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi iemaksājami: Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr.90001672316, konta Nr. LV51TREL2190458019000, saņēmējs: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, maksājuma mērķis- 21499, norādot ziņas lietas identificēšanai. Maksājumus apliecinoši dokumenti sprieduma labprātīgas izpildes termiņā iesniedzami Bauskas rajona tiesas kancelejā, pretējā gadījumā tiesa nodos spriedumu par tiesas izdevumu piedziņu piespiedu izpildei zvērinātam tiesu izpildītājam.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Zemgales apgabaltiesā 20 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas datuma- 2016.gada 20.jūnija, apelācijas sūdzību iesniedzot Bauskas rajona tiesā.

Tiesnese I.Tikuma